

Dödsbrand, Brand i byggnad Falköpings kommun

Mikael Ström

2023-08-31

Äldre [redacted] omkommer i brand i sin bostad. Trygghetslarm från brukaren inkommer till trygghetscentral, operatör får inget svar från brukaren utan skickar personal/nattpatrullen till platsen. Vid framkomst upptäcker patrullen rökutveckling och pågående brand i bostaden.

Innehåll

1. Inledning	3
1.1. Lagstöd	3
2. Uppdragsgivare	3
2.1. Syfte	3
3. Utredningen utförd av	3
3.1. Frågeställning	3
3.2. Avgränsningar	3
3.3. Redovisningsplan	4
4. Metod	4
5. Bakgrund	4
5.1. Beskrivning av olycksplatsen	4
5.2. Beskrivning av det allmänna hälsotillståndet	4
6. Fastighetsinformation	4
7. Faktiska skador	5
7.1. Personskador	5
7.2. Olycksförloppet	5
7.3. Tidslinje	6
7.4. Olycksorsaker	6
7.5. Konsekvenser av olyckan.....	7
7.6. Räddningsinsatsens genomförande	7
8. Diskussion och slutsatser	8
8.1. Analys och slutsats	8
8.2. Rekommendationer	9
8.2.1. Individanpassat brandskydd för riskutsatta	9

1. Inledning

Brand eller brandtillbud i byggnad
Falköpings kommun
2023-05-17 kl. 05:06
Daedalos årsnummer G2023.054802
SOS-Ärendenummer 19.1070689.2

Polis har utfört en brandplatsundersökning 2023-05-21. Räddningstjänsten och polis var åter på plats 2023-05-25 för att söka efter ytterligare kvarlevor i brandresterna.

1.1. Lagstöd

Enligt lag (2003:778) om skydd mot olyckor 3 kap. 10 § ska en kommun, efter avslutad räddningsinsats, se till att olyckan undersöks för att i skäligen omfattning klarlägga orsakerna till olyckan, olycksförloppet och hur insatsen har genomförts.

2. Uppdragsgivare

Samhällsskydd Mellersta Skaraborg -SMS

2.1. Syfte

Denna olycksundersökning syftar till att undersöka olycksorsaken, samt kartlägga händelseförloppet, vid den brand som inträffat på byggnad/villa i Falköpings kommun.

3. Utredningen utförd av

Olycks- och brandorsaksutredare Mikael Ström, brandmästare och regionalinsatsledare i Samhällsskydd Mellersta Skaraborg – SMS (Falköping, Götene, Skara, Tidaholm). Mikael har en lång erfarenhet (1984) inom brand- och räddning. Har genomgått olycksutredning grundkurs vid Karlstads universitet (2016) och en utbildning som brandorsaksutredare vid Nationellt forensiskt centrum – NFC (2017). Har sedan dess arbetat med olycksutredningar och ansvarar för olycksutredning och uppföljning av händelser inom SMS.

3.1. Frågeställning

Kartlägga händelseförloppet och brandorsaken.

3.2. Avgränsningar

Rapporten omfattar olycksförloppet, från tiden före brandstart till dess att den avlidne påträffas. Rapporten omfattar inte någon utvärdering av räddningstjänstens insats.

3.3. Redovisningsplan

Rapporten redovisas inom egen organisation och kommer att skickas till MSB enligt gällande lagkrav.

4. Metod

Intervju av räddningspersonal
Fotodokumentation
Händelserapport G2022.011482
Förundersökningsprotokoll
Brandplatsbesök tillsammans med polisens tekniker
Dokumentation från AB Falköpings Sotningsdistrikt

5. Bakgrund

Här beskrivs olycksplatsen och det allmänna hälsotillstånd den drabbade befann sig i.

5.1. Beskrivning av olycksplatsen

Den branddrabbade byggnaden är belägen nord/ost om Falköping. Fastigheten är en mindre jordbruksfastighet. Bostaden är från 1900-talets början och det ligger några komplementbyggnader på gården. Miljön runt fastigheten är jordbruksmark. Fastigheten ligger ca 13 km från brandstationen i Falköping och en körtid på ca. 14 min från Räddningstjänsten i Falköping.

Väderdata enligt SMHI 2023-05-17 kl. 05:00

Temp 7,2 grader, 3,5 m/s, VSV, Nederbörd 0,1 mm, Brandrisk FWI-index 1 Mycket liten.

5.2. Beskrivning av det allmänna hälsotillståndet

██████ bodde ensam i bostaden, ██████ hade hjälp av hemtjänsten tre gånger under dagtid och natt har nattpatrullen tillsyn vid ett par tillfällen. Ett trygghetslarm är kopplat till larmcentral. ██████ har svårt att förflytta sig och har rullator, kunde gå korta sträckor på plan mark. Nedsatthörsel och använde ibland hörapparat. ██████ låg ofta och sov i soffan eller i sängen. Det var väldigt sällan ██████ tryckte på knappen trygghetslarmet för att be om hjälp.

Den äldre ██████ var en frusen själ, som någon i personalen som besökte ██████ sa, ██████ fryser jämt.

██████ värmer sig med extra element och anhöriga har köpt värmefläkt med säkerhetsfunktion till ██████.

██████ eldade i järnspisen trots att den utdömdes 2018-06 efter en brandskyddskontroll, efter det har ingen sotning utförts. Huvudvärmekälla i huset var elradiatorer.

6. Fastighetsinformation

Fastigheten belägen i Falköpingskommun, är en mindre bostad, byggår 1909, registrerad boarea 55 kvm, byggnadsstorlek ca 11*8 meter, och en tillbyggnad ca. 7*4 meter som användes som sovrum. En och en halvplans bostad uppförd i trä och tegeltak. Fastigheten har tre komplementbyggnader.

Uppvärmning i huset var elradiatorer som kompletterades med extra värmeelement.

Byggnaden har haft flera objekt koppade till murstocken, dessa har avvecklats genom åren. Senaste brandskyddskontrollen var 2018-05-03, som då fick en anmärkning på vedeldad spis. Denna registrerades som obrukbar 2018-06-13. Därefter har ingen sotning genomförts.

Det fanns en brandvarnare i bostaden som satt monterad i köket.

Bild 2: Vy över fastigheten med bostadshus och komplementbyggnader. Ortofoto Kommunkarta.

7. Faktiska skador

Byggnaden totalskadades i branden, samtliga delar av bostaden har brunnit ner till grunden.

7.1. Personskador

██████████, boende på adressen, påträffades avliden vid eftersök av person 2023-05-21. Kvarlevor hittas av specialsökhund.

7.2. Olycksförloppet

Det inkom larm till trygghetslarmets larmcentral från brukaren 2023-05-17 kl. 04:46:16.

Vad som hänt hemma hos brukaren tiden före och tiden efter det har inkommit ett trygghetslarm till larmcentralen vet vi inte. Larmcentral och nattpatrull har försökt att nå brukaren på telefon kl. 04:47:15, men inget svar från brukaren. Kl. 05:06 inkom ett larmsamtal till SOS från nattpatrullen som har kommit fram till brukaren, personalen såg tjock svart rök från bostadshuset när de kom till platsen. De försöker att ta sig in i byggnaden, detta går inte då de hindras av brand och rök. De tar sig runt

bostaden och försöker hitta brukaren via fönster och ropar efter [REDACTED], men det rök så kraftigt från fönstren att det var omöjligt att se in.

Räddningstjänsten anländer kl. 05:22 och gör ett försök till livräddning men får avbryta på grund av hög värmebelastning på rökdykarna. Insatsen inriktar sig på utvändigt släckning och begränsa brandspridning.

7.3. Tidslinje

Kl. 04:46:16 2023-05-17 onsdag, Trygghetslarmet aktiveras från brukaren till larmcentral för trygghetslarm. Den boende brukar sällan larma via trygghetslarmet, oklart om larmet har aktiverats av brukaren eller om branden har påverkat tekniken så att larm har aktiverats.

Kl. 04:46:31 Inkommande vårdlarm från adressen, larmoperatör försöket lyssna/prata med brukaren inget svar.

Flera försök till kontakt med brukaren görs, inget svar

Kl. 04:47:22 Nattpatrullen får SMS från larmcentral att åka till brukaren.

Kl. 04:48:20 Nattpatrullen sänder ”JA1” och åker till platsen

Kl. 05:06:19 Anrop inkom, samtal till SOS från nattpatrullen.

Kl. 05:06:21 Besvarat samtal, SOS, nattpatrullen som är på plats och larmar om brand på adressen.

Kl. 05:07:28 Huvudlarm Station 253-1000 – Falköping, -Brand i byggnad /Villa

Kl. 05:12:02 Resursförstärkning Station 253-1500-Tidaholm

Kl. 05:22:46 Första enhet framme 253-1010

Kl. 05:24:15 Anteckning: *påbörjar rökdykning, livräddning.*

Kl. 05:27:39 Nattpatrullen rapporterar sig ”Klar1” och lämnar platsen.

Kl. 12:17 Räddningstjänsten avslutad.

Kl. 12:17-16:00 Efterbevakning, Räddningstjänsten bevakade egendomen på ägarens eller nyttjanderättshavarens bekostnad efter räddningsinsatsens avslutats. I samråd med försäkringsbolag.

7.4. Olycksorsaker

Olycksorsaken har inte kunnat fastställas utan det finns flera orsaker till brand som man kan spekulera i. Det framkom i förhör med personal/vittne som har funnits i [REDACTED] hemmiljö att [REDACTED] fryser väldigt mycket och hur [REDACTED] hanterade sitt sätt att hålla värmen. Här följer några utvalda delar av vad som har berättats.

Bostaden har elradiatorer som värmekälla men det finns också en vedeldad spis i köket. Här finns protokoll på brister i brandsäkerheten och att denna värmekälla/järnspis har avvecklats. Trots detta eldas det i järnspisen och enligt uppgift ryker det in i bostaden, det låg också massa tidningar och annat ovanpå spisen som påverkats av värmen.

█ hade gärna flera extra värmeelement för att värma sig. Det finns också berättelser om att █ värmdes sig med strykjärnet. Det har också berättats att levande ljus har brunnit i bostaden samtidigt som den gamle █ låg och sov i soffan, likaså om brännmärken i köksbordet av ljus.

Det har installerats timer till el-spisen, mat/kaffe har kokats torrt ibland och korv har värmts direkt på spisplattan.

Vad som har orsakat brand hos den gamle █ denna morgon 2023-05-17 kan vi inte få svar på. Det finns flera saker i de berättelser som framkommit i █ livsmiljö som kan ha orsakat en brand med konsekvens att █ avlider i sitt hem till följd av brand.

Bild 3: Uppskattad planritning över byggnaden, markerad plats där den avlidne påträffas.

7.5. Konsekvenser av olyckan

En person som bor på adressen påträffas avliden efter branden och byggnaden totalskadas. █ hittas senare av polisens specialsökhund i brandrester nere i torpargrunden då golvet till sovrummet brunnit och rasat ner.

7.6. Räddningsinsatsens genomförande

Räddningsinsatsens metod och teknik analyseras inte i denna händelse.

Kort beskrivning av insatsens genomförande. Vid framkomst kl. 05:22 så har branden brunnit igenom vägg och takkonstruktion och det är kraftig rök från byggnaden. Ett försök att påbörja en livräddande insats i det område som pekats ut där person misstänks var görs. Livräddning avbryts då värmebelastningen var för stor för rökdykarna. Utvändig släckning av byggnaden och att skydda komplementbyggnader hålls genom insatsen tills räddningstjänst avslutas.

Bild 4: Vy över byggandes östra gavel.

8. Diskussion och slutsatser

8.1. Analys och slutsats

Myndigheter har kartlagt och pekat på utsatta riskgrupper i samhället i olika miljöer. Vilka är då extra utsatta vid bränder? Det finns några konkreta exempel som kan göra en person utsatt vid en brand i hemmamiljön. ¹

- Nedsatt hörsel
- Nedsatt syn eller rörelsesvårigheter
- Minnessvårigheter
- Starka läkemedel eller alkohol
- Rökning

Till detta kan också tilläggas ålder, psykisk ohälsa, missbruk.

Grundläggande frågor som kan ställas är.

- Kommer personen att kunna uppfatta att det börjar brinna?
- Kommer personen att kunna agera på ett relevant sätt om det börjar brinna?
- Har personen ett beteende som ökar risken för brand?

Kan inte personen höra brandvarnaren, sätta sig själv i säkerhet eller agera mot brand så är man väldigt utsatt vid en brandhändelse i hemmet. Äldre utsatta är en känd riskgrupp, men hur fungerar det i verkligheten med brandskyddet i hemmiljön, när personen har svårt att klara av vardagen? Personen har bedömts att den har rätt till bistånd i form av hemtjänst för att klara av vardagen. Om man kan identifiera denna riskgrupp t.ex. via biståndsenhet, och på så sätt man säkra hemmiljön för denna grupp.

Att skapa en rutin för tillbudsrapportering som samlar in varningssignaler från brukaren som t.ex. brännmärken, torrkokning, glömda ljus eller annat som kan orsaka brand eller annan allvarlig skada.

Utefter detta göra ny bedömningar om ett individanpassat brandskydd eller annan åtgärd för att säkra hemmet.

”Samhällets inriktning är att äldre personer och personer med vissa funktionsnedsättningar ska ha möjlighet att bo kvar hemma så länge som möjligt. Det innebär nya förutsättningar för brandskyddet.”

Riskutsatta äldre är en grupp som inte själva kanske funderar på sitt brandskydd i hemmiljön. Först måste gruppen identifieras och på så sätt via ett hembesök och samförstånd med person/brukare, anhöriga, kunna säkra upp hemmet. Här finns både tekniska och praktiska hjälpmedel att ta till.

¹Källa: MSB ”Alla tar sig inte lika snabbt. Tyvärr tar bränder ingen hänsyn till det”

8.2. Rekommendationer

8.2.1. Individanpassat brandskydd för riskutsatta

- Brandvarnare integrerade med trygghetslarmet, som vidarekopplas till:
  - Hemtjänsten
  - Räddningstjänsten -Kommunernas samordningscentral -KSC
  - Grannsamverkan/närboende /CIP -Civil Insats Person
- Integrera sensorteknik för att begränsa påverkan av en händelse
  - GPS-larm
  - Falldetektorer
  - Dörrsensorer
  - Trycksensorer
  - Värme, rök, vatten.....
- Kameralösningar som individanpassas
- Boendesprinkler för särskilt riskutsatta
- Säkerhetsservice i hemmet för äldre. Samhällsskydd Mellersta Skaraborg utför Säkerhetsservice med Säkerhetsrond i hemmet när person medger detta och Samhällsskydd får kännedom om behov av Säkerhetsrond.

Vid en Säkerhetsrond går vi tillsammans igenom en checklista för att se vad som behöver åtgärdas i ditt hem för att öka brandsäkerheten och minska risken för fall- och halkolyckor.

Samarbete mellan Socialtjänsten och Räddningstjänsten om individanpassade lösningar för ett skäligt brandskydd.

Ett bättre samarbete mellan biståndsenheten/socialtjänsten och Samhällsskydd Mellersta Skaraborg om åtgärder för att öka tryggheten och brandsäkerheten i hemmet för äldre.

Brukare bedöms om behov av hemtjänst/sjukvård, behovet förändras över tid och nya bedömningar görs. Vad som gäller säkerhetsbedömning gällande säkerhet i hemmet tex, brandskydd, fall och halkolyckor hos brukare som bor eller vårdas i hemmiljö bör också fångas upp. Även denna prövning borde följas upp och omvärderas över tid hos brukaren för att säkerhetsanpassa hemmet och få ett skäligt brandskydd efter brukarens förmåga.

När det gäller brandvarnare, som är väldigt effektiva för yngre åldersgrupper, har de sämre effektivitet bland de äldsta. Många äldre med nedsatt rörelseförmåga, är kanske sängbundna och kan därför inte evakuera själva. Ett annat problem verkar vara att äldre med nedsatt hörsel kanske inte hör brandvarnaren. Äldre kan ha svårt att höra de högfrekventa ljuden från brandvarnaren.

Det är inte ovanligt att hemtjänstpersonal observerar brännmärken hemma hos brukaren på tex kläder, bord, golv eller sängkläder. Hur det ser ut runt spisen är en annan riskfaktor, och hur matlagning hanteras. Typ av värmekälla i bostaden, eldas det med fastbränsle i olika typer av eldstäder. Detta är en viktig varningssignal som borde leda till en omedelbar åtgärd.

Att kunna fånga upp de observationer som utförarna av hemtjänst ser och rapportera till handläggare som samlar information för ny riskbedömning.

Utbilda hemtjänstpersonal på att upptäcka varningssignaler hemma hos brukarna och på ett enkelt sätt förmedla och registrera detta.

BSU -Brand och säkerhetsutbildning för hemtjänstpersonal. De kommunala utförarna av hemtjänst utbildas idag av räddningstjänsten. Att rikta del av utbildningen åt äldresäkerhet i hemmet och varningssignaler för att upptäcka t.ex. brandrisker.

Att individanpassa brandskyddet för riskutsatta har också en prislapp. Vem skall betala? Detta måste utredas och tydliggöras i kommunerna.